

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Bruno Combes
SEULEMENT SI TU EN AS ENVIE

Copyright © Éditions Michel Lafon, 2016, Seulement si tu en as envie
Published by arrangement with Lester Literary Agency
Translation Copyright © 2018 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-02193-6

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

BRINO KOMB

AKO TI
TAKO ŽELIŠ

Prevela Ivana Šugić

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2018.

*Za one koje život dele s nama
Za one što su nam uvek u glavama*

*Koje strastveno volimo
Koje za savet uvek molimo*

*Za one koje nikad sresti nećemo
Za one ka kojima željno krećemo*

*Koje nam pružaju ruku
Koje nas prate kroz svaku muku*

*Za one koje jučerašnjem danu smisao daju
Za one uz koje zime kraće traju*

Za vas!

*Koje naš pogled hvatate nečujno... kada se sretnemo
slučajno.*

*Velika ljubav: to su dva sna koja se sreću i onda, kao saučesnici,
do samog kraja beže od realnosti.*

Romen Gari

Ta zima...

Ta zima mirisala je na sećanja i nostalgiju. Taj čudni zamor, koji nas ponekad hvata i gura skoro do ivice ponora sumnje.

Bilo je to jednog subotnjeg jutra u februaru. Oranice i međišta kraj puta u velikim ravnicama Bosa, južno od Rambujeove šume, bili su prekriveni poledicom.

Sunce je grejalo najisturenije delove, a ono malo šume bilo je u izmaglici koja se polako podizala ka vrhovima hrastova.

Brujanje krossovera, radio podešen na RFM, koji je puštao bljutave reči pesme *Život preko posrednika* Žana Žaka Goldmana: *Meseci, godine, bez osobe voljene, dan po dan nestaje*

*ljubav kao san...** i beskrajne prave linije držale su Kamilu u magli prekratke noći.

Više od dvadeset kilometara, rekla je sebi bacivši brz pogled na brojač.

A zašto je uopšte gledala? Ovim putem je išla hiljadu puta, napamet je znala putanju: Rambuje, auto-put A-11, izlaz ka Orleanu, magistralni put N-154.

Kamila je živela s Rišarom, svojim mužem, i Vanesom i Likom, njihovo dvoje dece, u elegantnoj kući u opštini Sen Remi le Ševrez, nekoliko kilometara od Versajskog dvorca.

Uobičajena pariska saobraćajna gužva nakratko se raščistila, bar do nedelje po podne. Subotom pre podne bilo je najlakše voziti.

Svekrva i svekar su je čekali na ručku, ali nije imala nameru da porani, čak ni nekoliko minuta.

Digitalni sat prebacio se na dve nule: 11:00.

Prerano je, pomislila je, namrgođena, tražeći mesto za parkiranje.

* Pesma *La Vie par procuration*. Orig. tekst: *Des mois des années sans personne à aimer, jour après jour l'oublie de l'amour...* (Prim. kor.)

Kamila uspori i zaustavi auto na jednom od brojnih sporednih puteva duž N-154; želela je da prošeta sama. Kontrolna tabla pokazivala je da je spoljna temperatura -1° .

U normalnim okolnostima nikad se ne bi usudila, čak ni natrontana, da izađe iz auta i prošeta. Bila je suviše zimogrožljiva. Ali tog jutra je, i ne razmišljajući o tome, samo navukla kožnu jaknu i podigla krzneni okovratnik. Pažljivo je uzela tanku kašmirsku maramu sa suvozačevog sedišta, prislonila obraz uz svetloplavu tkaninu i udahнула, više puta, diskretan miris; parfem s aromom šume i začina, ni muški ni ženski – *Bahova živahnost*.

Kao da je želela da se opije, zatvorenih očiju i nosa zaronjenog u nabore svilene teksture, udisala je lagano i duboko. Obmotala je maramu oko vrata i labavo je zavezala pa zakopčala rajsferšlus na jakni.

Njen sin je, ispruživši se koliko je dugačak, čvrsto spavao na zadnjem sedištu. Kamila pažljivo izađe, vodeći računa da joj se vrata ne zatvore u potpunosti.

Hodala je ka suncu; uprkos tamnim naočarima tesno priljubljenim uz nos, i dalje je žmirkala.

Na ivici puta sela je na stari panj, koji je bio delimično istruleo pod teretom godina i prekriven gustom mahovinom.

Posle nekoliko minuta Kamila oseti nešto čudno na zadnjici; njene debele isprane svetloplave farmerice su se navlažile. Okrenuvši glavu da pogleda, primetila je neverovatno

simetrične zelene krugove, koji su pravili neobično upadljivu šaru. Nasmeha se pomislivši na izraz svekrvinog lica kad joj bude videla zadnjicu. Mogla je da se presvuče i pojavi u mnogo prihvatljivijem izdanju, prema zahtevima svekra i svekrve, ali tog dana je nije bilo briga, htela je da bude ono što jeste. Samo je šteta zbog fleka na farmericama, ali boli je uvo za uvredljive zamerke.

Pustila je da joj pogled dugo luta po horizontu. U više navrata bi se tužno nasmešila. Kamila je u isto vreme bila i mirna i uznemirena, i odlučna i plašljiva.

Proverila je vreme na mobilnom i videla da je muž pokušavao da je dobije. Brzo je preslušala poruku: *Moji roditelji te čekaju, nadam se da nećeš kasniti.*

A ti, čekaš li me ti? Poljubac, ljubim te, neka nežna reč... tražim li previše? – pomislila je s više gorčine nego tuge.

Tipka 3, pa tipka 1 – bez oklevanja je obrisala poruku.

Kamila ustade i obrisa farmerice. Skinula je ostatke zalepljene mahovine pa se uputila ka autu, gde je njen sin i dalje spavao. Nije htela da ga budi, iako je znala da će biti vrlo namrgođen kada ga baba snažno zagrlji i stegne.

Lika je pravi mali neodoljivi osmogodišnjak... osim kada ga na silu probude.

Okrenula je ključ; pre nego što je krenula, skinula je jaknu, odmotala kašmirsku maramu i na trenutak je zadržala u rukama. Opet je udahнула karakteristični miris i stavila je na suvozačevo sedište. Kamila pođe u rikverc, vrati se na put i izađe opet na N-154.

Već nekoliko meseci nije koristila parfeme koje joj je muž uporno poklanjao u raznim svečanim prilikama. Odmah pored *šanela*, *diora* i *iv sen lorana*, braon staklena bočica od trideset mililitara, s okruglom bež etiketom *Ariš*, *Beli kesten*, *Vresak*, *Grabovina*, *Kičica*, *Maslinovo drvo*, *Slačica*, ponosno je stajala kao na tronu.

„Kakav je to parfem?“, upitao je Rišar jednog decembarskog jutra, dok je stajao u kupatilu pred ogledalom.

„Ne sviđa ti se?“, uzvratila je pitanjem.

„Ne znam... kako bih rekao... ima čudan miris“, odgovorio je malo oklevajući.

„Navodno, ima sposobnost da *pretvori unutrašnju snagu u pozitivnu energiju*, veruješ li u to?“

Trenutak tišine, preneražen pogled; Rišarov odgovor bio je u skladu sa skućenošću njegovog duha kad god bi se razgovor usmerio na bilo šta što nije savršeno kartezijansko.

„Pa ti svakako ne veruješ u te budalaštine!“

Kamila pognu glavu; na uglovima usana joj se pojavi rezignirani osmeh.

„Ne, naravno“, reče ljutito.

Nije želela da se upušta u razgovor za koji je unapred znala da neće nikuda odvesti.

„Koliko si ga platila? U stvari, jesi li ga kupila ili dobila?“

„Trideset pet evra. To mi je... Amelija mi ga je preporučila“, odgovorila je nesigurnim glasom.

„Šta, trideset pet evra – pa to je bagatela! Znaš li koliko koštaju parfemi koje ti ja poklanjam?“

„Da!“

„I još ti ga je Amelija preporučila!“, odmahnuo je glavom. „Tvoja čuvena drugarica advokatica, a sada i cvečarka, svaka joj čast!“, napravio je prezriv izraz lica.

Uvređena, Kamila se uspravila.

„Nikad ti nije palo na pamet da mi pokloniš nešto drugo?“

„Ali znam da voliš parfeme“, branio se.

Odlučila je da ništa ne odgovori. Osušila je kosu i našminkala se pre nego što je krenula ka sobi da obuče haljinu koja ju je čekala na krevetu. Vratila se u kupatilo, zakopčala široki kaiš, dvaput prošla rukom kroz smeđu kosu pa je pustila da padne na ramena.

Uzela je braon staklenu bočicu, približila njen vrh vratu i pritisla prskalicu dvaput. Okrenuta ka ogledalu, proverila je zlatno-braon senku. Kažiprstom je prešla oko očiju, kao da je htela da prikrije ono nekoliko mladih bora.

Brzo je poljubila muža. Kad je došla do praga sobe, zaustavila se.

„Znaš, i ja volim iznenađenja!“, dobacila je Rišaru ne okrećući se.

Završavao je s brijanjem.

„Kako... Zašto to kažeš?“, promućao je začuđen ženinom opaskom.

„Volim parfeme... ali volim i iznenađenja!“, ponovi ona mirno, uz određenu dozu umora.

Nekoliko sekundi je prošlo bez ikakvog odgovora.

...

„Nećeš ništa da kažeš na to?“

„Iznenađenja? Plašim se da te ne razočaram. Za parfem bar znam da će ti se svideti“, odgovorio je s neočekivanim samopouzdanjem, više zbog zbunjenosti nego želje da umiri svoju ženu.

Suprotno svojoj prirodi, Kamila je grubo i ironično odbrusila:

„Tačno, kako bi ti znao šta mi se sviđa, poznajemo se tek malo duže od dvadeset godina!“

U odgovor Rišar frknu, suvo.

„Zašto to kažeš?“

Ona nastavi:

„U tome i jeste problem!“

Kako se sve više nervirao, Rišar povisi ton:

„Ništa mi nije jasno! Šta hoćeš da kažeš?“

„Znam da ti ništa nije jasno, uopšte me ne čudi! Da ti prevedem: dvadeset godina, to je svakako predug period, zamor od vremena, eto!“

Nije spuštala pogled. Rišar, iznenađen i pometen, naglo se okrenuo. Kamila je znala da više ništa neće reći i nije navaljivala.

Nikad nije želeo da razgovara, da se poveri, da se sukobi: zadovoljavao se ponavljanjem glupih fraza iz *Psihološkog magazina*.

Sedeći na krevetu, Kamila je obula salonke masirajući dlanovima listove. Uputila je poslednji pogled mužu, obukla kaput i izašla iz sobe.

Vrata se zalupiše, ona ode na prvi sastanak.

Već je kasnila.

Porodična kuća

Čudno je to, porodična kuća!

Mesto koje uliva sigurnost, sa mirisima i zvucima detinjstva, ali i nameće prošlost i sprečava nas da budemo ono što jesmo.

Još jedna prava linija, nekoliko skretanja i Kamila će biti ispred *Starih lipa*, „porodične kuće“, kako je volela da kaže Mariza, njena svekrva.

Bilo je to buržujsko zdanje iz XVIII veka, gde brojni drvo-redi, savršeno potkresani, nisu ostavljali nimalo prostora za improvizaciju u ogromnom vrtu. Sve je bilo očišćeno, uglačano, poređano tako da ništa ne štrči. Ako hrabri, ali već ostareli Iber slučajno ne bi preduhitrio naređenje svoje

gospodarice, Mariza bi ga brzo dozvala i naredila da se smešta prihvatiti kosačice, grabulja ili makaza.

Kamila je ovo zdanje posećivala već dvadeset i jednu godinu, još od septembra 1992, kada ju je Rišar pozvao da upozna njegovu porodicu.

Enterijer je nalikovao vrtu, ispoliran, izglancan, održavan uz beskrajne inspekcije. Mariza je Matildi, Iberovoj supruzi, dodelila dužnost „domoupraviteljke“, i *tako* ju je i oslovljavala, bespoštedno, kad god bi joj se ukazala prilika.

Trideset godina je Matilda trpela ovu pompeznu etiketu; s vremenom se i navikla.

Čišćenje joj nije bilo omiljena aktivnost; njeno carstvo bilo je ogromna kuhinja, gde su bakarni kotlići pravili društvo najmodernijim uređajima. Tu je mogla dati mašti na volju i spremati jela, koliko neobična, toliko i prefinjena. Mariza je svesrdno koristila Matildine veštine za večere na koje je pozivala ugledne ljude i vlasnike imanja u okolini. Znala je da će njeni gosti svaki put otići siti i zadovoljni.

Kamila je Matildi i Iberu bila posebno draga; upoznali su je kao stidljivu i nespretnu devojkicu kada je zvanično predstavljena porodici Mabrek. Oni nisu imali dece i, kako su godine prolazile, toliko su se zblížili da im je postala skoro kao ćerka.

Kamila je bila izgubila oca na početku treće godine pravnog fakulteta. Kod Matilde i Ibera je našla oslonac koji je dugo

tražila u svojoj majci, uzaludno. Suviše zaokupljena svojom tugom i neprekidnim žalopojkama, nikad svojoj ćerki nije mogla da pruži utehu kakva se od majke očekuje.

„Mama, kad stižemo?“ odjednom se oglasi Lika sanjivih očiju. Kamila brzo pogleda u retrovizor i umiri sina:
„Uskoro, dušo. Gledaj, već ulazimo u selo.“
Lika se dobro protegao i brzo uspravio.
„Da li će tamo biti i braća i sestre?“ obratio se opet majci.
„Naravno“, uveravala ga je.

Sinovljevo pitanje je kod Kamile izazvalo neodređenu strepnju, pomešanu s mrvom fatalizma. Moraće da podnese, još jednom, čuveno porodično okupljanje u Marizinoj organizaciji. Ona bi više puta godišnje ugostila svoja tri sina sa suprugama i decom. Svi su već bili tu, uključujući i Rišara i Vanesu, njihovu šesnaestogodišnju ćerku.

Svaki par smestio se u deo kuće gde su se nekada nalazile sobe trojice braće kad su bili deca. Mariza i Maksim, njen muž, prihvatili su se zahtevnog renoviranja kako bi svima bilo udobno: po dve sobe, toalet i kupatilo bili su na raspolaganju svakoj porodici.

* * *

Kamila je ostala kod kuće pod izgovorom da ima sastanak s klijentom, kako bi bar prvo večer izbegla društvo naporne svekrve i Klementine, nepodnošljive jetrve; i jedan i po dan bio je sasvim dovoljan za njene slabe živce.

A petak večer je zapravo provela s Amelijom i Sabinom, dve verne drugarice s fakulteta. Redovno su se okupljale u pivnici na Jelisejskim poljima, gde bi se, kroz šale, poveravanje i smeh, Kamila opuštalala kako nije mogla nigde drugde.

Rišar je mogao lako da proveriti da li je zaista imala poslovni sastanak; oboje su radili kao advokati za privredno pravo u kancelariji koju su otvorili čim su se venčali. Međutim, on se već dugo nije bavio rasporedom svoje žene, kao ni njenim raspoloženjem, mada ju je voleo. Da, na svoj način, ali jeste.

Maksim, njen svekar, čuo je škripanje guma po šljunku kada je Kamila ušla u veliku aleju ispred kamenog stepeništa. Izašao je na široki trem i izdaleka dao znak snaji da se parkira u natkrivenom dvorištu, gde su ostali automobili, poređani kao na parkingu ispred supermarketa, formirali ujednačen red.

U svakom slučaju, Kamila nije ni nameravala da dođe do ulaza u kuću. Mariza bi odmah potrčala da pomeri auto i naterala Ibera da grabuljama otkloni trag pneumatika na debelom sloju šljunka.

Samo su istaknuti gosti na njenim prijema imali privilegiju da se parkiraju kod stepeništa.

